

SỰ PHỐI HỢP CỦA CHA MẸ TRẺ VỚI TRƯỜNG MẦM NON TRONG GIÁO DỤC TÍNH TỰ LẬP CHO TRẺ 4-5 TUỔI: MỘT KHẢO SÁT TẠI THÀNH PHỐ CẦN THƠ

Nguyễn Thị Thoai Mỹ, Trịnh Thị Hương, Lữ Hùng Minh, Võ Huỳnh Đông Hiếu
Giảng viên Khoa Giáo dục Tiểu học – Mầm non, Trường Sư phạm, Trường Đại học Cần Thơ

Tóm tắt: Giáo dục tính tự lập cho trẻ mầm non, đặc biệt ở độ tuổi 4-5, đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành kỹ năng sống và phát triển nhân cách toàn diện của trẻ. Sự phối hợp chặt chẽ giữa cha mẹ và nhà trường là yếu tố then chốt để nâng cao hiệu quả giáo dục tính tự lập. Tuy nhiên, thực tế tại thành phố Cần Thơ cho thấy mức độ phối hợp này còn hạn chế, ảnh hưởng đến quá trình hình thành tính tự lập của trẻ. Nghiên cứu tiến hành khảo sát thực trạng tính tự lập của trẻ tại nhà thông qua quan sát và đánh giá của cha mẹ, đồng thời thu thập ý kiến về vai trò và mức độ tham gia của cha mẹ trong phối hợp với trường mầm non. Trên cơ sở kết quả khảo sát, nghiên cứu đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả phối hợp giữa cha mẹ và nhà trường, bao gồm: tăng cường truyền thông về vai trò của tính tự lập, xây dựng kế hoạch phối hợp rõ ràng, tổ chức các buổi tập huấn và chia sẻ kinh nghiệm cho cha mẹ. Kết quả nghiên cứu góp phần nâng cao nhận thức của cha mẹ, tạo điều kiện thuận lợi để trẻ phát triển tính tự lập một cách bền vững.

Từ khóa: Cha mẹ trẻ, trường mầm non, giáo dục tính tự lập, trẻ 4-5 tuổi, khảo sát.

THE COOPERATION OF PARENTS WITH PRESCHOOL IN EDUCATING INDEPENDENCE FOR 4-5 YEAR OLD CHILDREN: A SURVEY IN CAN THO CITY

Nguyen Thi Thoai My, Trinh Thi Huong, Lu Huynh Minh, Vo Huynh Dong Hieu
Lecturers, Faculty of Elementary Education – Early Childhood Education, College of Education, Can Tho University

Abstract: Educating independence in preschool children, especially at the age of 4-5, plays a crucial role in forming life skills and developing the overall personality of children. The close collaboration between parents and schools is a key factor in enhancing the effectiveness of independence education. However, the reality in Can Tho city shows that this level of collaboration is still limited, affecting the process of developing children's independence. The study conducted a survey on the current state of children's independence at home through observations and assessments by parents, while also collecting opinions on the role and level of parental involvement in collaboration with preschools. Based on the survey results, the study proposes measures to enhance the effectiveness of collaboration between parents and schools, including: strengthening communication about the role of independence, establishing a clear collaboration plan, and organizing training sessions and experience sharing for parents. The research results contribute to raising parents' awareness and creating favorable conditions for children to develop independence sustainably.

Keywords: Young parents, preschool, education of independence, children aged 4-5, survey.

Nhận bài: 11/03/2025

Phản biện: 15/04/2025

Duyệt đăng: 20/04/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh giáo dục hiện đại, việc hình thành tính tự lập cho trẻ mầm non, đặc biệt ở độ tuổi 4-5, đang trở thành một nhiệm vụ quan trọng của giáo dục mầm non. Trong giai đoạn phát triển của trẻ từ 4 đến 5 tuổi, việc hình thành các kỹ năng tự lập là vô cùng quan trọng. Theo tác giả Trần Thị Ngọc Trinh (2024) cho rằng tự lập không chỉ góp phần vào sự phát triển tổng thể của trẻ mà còn là nền tảng cho sự tự tin và khả năng đối mặt với thách thức trong tương lai.

Tính tự lập không chỉ giúp trẻ phát triển khả năng tự chủ, tự tin mà còn là nền tảng vững chắc cho quá trình học tập và hòa nhập xã hội sau này. Giáo dục tính tự lập là một vấn đề cấp thiết đáp ứng với yêu cầu của xã hội trong bối cảnh đổi mới hiện nay. Giáo dục tính tự lập ở trẻ mầm non là việc làm cần thiết, giúp trẻ có sự tự tin trong cuộc sống, phát triển được khả năng giao tiếp, thích ứng

với các mối quan hệ trong môi trường sống, biết cách chăm sóc bản thân, ý thức được trách nhiệm của bản thân, phát triển các kỹ năng xã hội, góp phần vào sự phát triển toàn diện cho trẻ (Nhưng, N. T., 2023). Giáo dục tính tự lập là một trong những yếu tố quan trọng giúp trẻ phát triển kỹ năng tự quản lý, tăng khả năng thích ứng và chuẩn bị tốt cho giai đoạn tiếp theo của quá trình học tập.

Tuy nhiên, ở Việt Nam nói chung và tại thành phố Cần Thơ nói riêng, nhiều bậc cha mẹ vẫn có xu hướng bao bọc con quá mức, hạn chế cơ hội cho trẻ rèn luyện khả năng tự lập trong các hoạt động thường ngày. Trong khi đó, các trường mầm non với vai trò là môi trường giáo dục chuyên nghiệp lại gặp không ít khó khăn trong việc phối hợp với phụ huynh để hình thành thói quen và kỹ năng tự lập cho trẻ một cách đồng bộ; sự phối hợp giữa cha mẹ và nhà trường vẫn còn những hạn chế

do những khác biệt về nhận thức, phương pháp giáo dục và điều kiện môi trường. Điều này đặt ra yêu cầu cấp thiết về sự phối hợp chặt chẽ giữa gia đình và nhà trường nhằm xây dựng những chiến lược giáo dục hiệu quả, phù hợp với đặc điểm phát triển của trẻ mầm non trong bối cảnh hiện nay. Phương pháp nghiên cứu bao gồm thu thập, tổng hợp tài liệu, phát phiếu khảo sát cho cha mẹ trẻ tại các trường mầm non trên địa bàn thành phố Cần Thơ và xử lý số liệu bằng phương pháp thống kê. Nghiên cứu này nhằm khảo sát thực trạng và đề xuất giải pháp tăng cường sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong giáo dục tính tự lập cho trẻ 4-5 tuổi.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm về tính tự lập của trẻ mầm non

Giáo dục tính tự lập cho trẻ 4-5 tuổi là quá trình tác động sư phạm, có mục đích, có định hướng của nhà giáo dục đến trẻ thông qua việc tổ chức các hoạt động chăm sóc, giáo dục nhằm giúp trẻ thể hiện thái độ tích cực, tự tin và nỗ lực thực hiện các nhiệm vụ phù hợp mà không phụ thuộc vào người khác.

2.2. Khái niệm về sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong giáo dục trẻ mầm non

Sự phối hợp của cha mẹ trẻ với trường mầm non trong giáo dục tính tự lập cho trẻ 4-5 tuổi là quá trình cha mẹ và nhà trường cùng nhau trao đổi, thống nhất quan điểm, phương pháp và cách thức tổ chức các hoạt động giáo dục nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ hình thành tính tự lập. Cha mẹ không chỉ đóng vai trò là người hướng dẫn, khuyến khích con trong môi trường gia đình mà còn cần phối hợp chặt chẽ với giáo viên để đảm bảo tính nhất quán giữa nhà và trường, từ đó giúp trẻ có cơ hội rèn luyện thói quen tự phục vụ, tự đưa ra quyết định và giải quyết vấn đề phù hợp với độ tuổi.

2.3. Thực trạng khảo sát cha mẹ trẻ về mức độ tự lập cho trẻ 4-5 tuổi tại thành phố Cần Thơ

Để đánh giá thực trạng sự phối hợp giữa cha mẹ trẻ và trường mầm non trong giáo dục tính tự lập cho trẻ 4-5 tuổi tại thành phố Cần Thơ, nghiên cứu tiến hành khảo sát qua phiếu khảo sát cha mẹ trẻ.

- Mục đích khảo sát: Nhằm tìm hiểu, thu thập thông tin về đặc điểm, mức độ biểu hiện tính tự lập của trẻ tại nhà. Từ đó cung cấp cái nhìn tổng thể về thực trạng phối hợp giữa gia đình và nhà trường, từ đó làm cơ sở đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục tính tự lập cho trẻ 4 – 5 tuổi tại nhà.

- Đối tượng khảo sát: 336 cha mẹ trẻ có con ở độ tuổi 4 – 5 tuổi, tại thành phố Cần Thơ.

- Phương pháp khảo sát: Sử dụng mẫu phiếu khảo sát về giáo dục tính tự lập trẻ 4 – 5 tuổi tại nhà dành cho cha mẹ trẻ trên địa bàn Thành phố Cần Thơ.

Để đánh giá mức độ biểu hiện tính tự lập của trẻ 4-5 tuổi trong môi trường gia đình, chúng tôi đã chia các hoạt động hàng ngày của trẻ thành bốn nhóm chính: (1) Hoạt động chuẩn bị đi học; (2) Hoạt động ăn uống (2) Hoạt động vệ sinh; (4) Hoạt động ngủ; (5) Hoạt động vui chơi; (6) Hoạt động lao động. Mỗi nhóm hoạt động được đánh giá dựa trên 5 mức độ (Rất thường xuyên, thường xuyên, phân vân, hiếm khi, không bao giờ).

Dựa trên kết quả khảo sát thực trạng mức độ tự lập của trẻ qua các hoạt động tại nhà tại TP. Cần Thơ (tháng 2 năm 2025, n=336), có thể nhận thấy rằng khả năng tự lập của trẻ chưa cao. Đa số phụ huynh (49.4%) cho biết họ hiếm khi dạy trẻ các kỹ năng tự lập, trong khi 24.7% thừa nhận chưa bao giờ hướng dẫn con em mình về vấn đề này. Điều này cho thấy sự thiếu quan tâm đến việc rèn luyện tự lập cho trẻ ngay từ môi trường gia đình.

Xét về các hoạt động cụ thể, tỷ lệ trẻ có thể tự chuẩn bị đi học một cách thường xuyên chỉ chiếm 11% (bao gồm 2.7% rất thường xuyên và 8.3% thường xuyên), trong khi có tới 61.3% trẻ hiếm khi hoặc không bao giờ làm điều này. Đối với hoạt động ăn, 53% trẻ chỉ tự ăn hiếm khi hoặc không bao giờ, cho thấy sự phụ thuộc lớn vào sự chăm sóc của người lớn. Tương tự, 50.3% trẻ ít hoặc không tự chủ trong hoạt động vệ sinh cá nhân. Đặc biệt, khả năng tự lập trong giấc ngủ có kết quả khá thấp khi có đến 39.3% trẻ chưa từng tự ngủ, và 36.5% chỉ làm điều này hiếm khi.

Ngoài ra, việc trẻ tự vui chơi hay lao động tại nhà cũng chưa được khuyến khích nhiều. Tỷ lệ trẻ ít hoặc không tự quyết định hoạt động vui chơi lên tới 68.8%, trong khi 71.7% trẻ không tự chủ trong hoạt động lao động phù hợp với lứa tuổi. Những con số này cho thấy sự phụ thuộc lớn của trẻ vào cha mẹ hoặc người chăm sóc, ảnh hưởng đến quá trình phát triển tính tự lập.

Từ thực trạng trên, có thể kết luận rằng sự hướng dẫn và rèn luyện tính tự lập cho trẻ tại nhà vẫn chưa được quan tâm đúng mức, dẫn đến việc nhiều trẻ chưa hình thành kỹ năng tự chủ cần thiết. Điều này đòi hỏi có sự thay đổi trong nhận thức và hành động từ phía gia đình nhằm thúc đẩy sự phát triển toàn diện cho trẻ ngay từ giai đoạn đầu đời.

2.4. Đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao sự phối hợp của cha mẹ trẻ với trường mầm non trong giáo dục tính tự lập cho trẻ 4-5 tuổi đạt hiệu quả

2.4.1. Nâng cao nhận thức của cha mẹ về vai trò của tính tự lập trong sự phát triển toàn diện của trẻ

Một trong những yếu tố quan trọng để nâng cao sự phối hợp giữa cha mẹ và nhà trường trong giáo dục tính tự lập cho trẻ chính là nâng cao nhận thức của phụ huynh về tầm quan trọng của tính tự lập. Nhiều bậc cha mẹ, do tâm lý bao bọc con cái, thường vô tình làm thay mọi việc cho trẻ, khiến trẻ thiếu đi cơ hội rèn luyện kỹ năng tự phục vụ và giải quyết vấn đề. Vì vậy, trường mầm non cần tổ chức các buổi hội thảo, tọa đàm, và chia sẻ kinh nghiệm về phương pháp giáo dục tính tự lập cho trẻ, giúp cha mẹ hiểu rõ rằng đây không chỉ là một kỹ năng cần thiết mà còn là nền tảng cho sự phát triển sau này. Các buổi hội thảo này có thể được tổ chức định kỳ theo từng chủ đề cụ thể như “Làm thế nào để trẻ tự giác trong sinh hoạt?”, “Giúp trẻ hình thành thói quen tự phục vụ”, hay “Dạy trẻ giải quyết vấn đề bằng cách nào?”. Bên cạnh đó, nhà trường có thể sử dụng các tài liệu hướng dẫn, video minh họa về giáo dục tính tự lập và chia sẻ qua các kênh truyền thông như website trường, nhóm Zalo/Viber của lớp, hoặc tài liệu in ấn để cha mẹ dễ dàng tiếp cận và thực hành cùng con tại nhà.

Một trong những yếu tố quyết định thành công của việc giáo dục tính tự lập cho trẻ chính là sự hiểu biết và kỹ năng của phụ huynh. Nhà trường nên tổ chức các khóa tập huấn chuyên đề với các chủ đề như “Phương pháp khuyến khích trẻ tự lập tại nhà”, “Cách hỗ trợ trẻ vượt qua khó khăn” hoặc “Vai trò của cha mẹ trong việc xây dựng tính tự chủ cho trẻ”. Các buổi tập huấn này không chỉ cung cấp kiến thức lý thuyết mà còn hướng dẫn phụ huynh các kỹ năng thực hành cụ thể thông qua các tình huống thực tế. Ngoài ra, việc mời các chuyên gia tâm lý và giáo dục tham gia giảng dạy sẽ giúp phụ huynh có cái nhìn sâu sắc hơn về quá trình phát triển tâm lý của trẻ, từ đó có những phương pháp giáo dục phù hợp và hiệu quả hơn.

2.4.2. Xây dựng chương trình phối hợp chặt chẽ giữa gia đình và trường học trong việc giáo dục tính tự lập

Việc thiết lập một chương trình phối hợp giữa gia đình và trường học với những mục tiêu, nội dung cụ thể sẽ giúp cả hai bên cùng có trách nhiệm và chung tay trong việc rèn luyện tính tự

lập cho trẻ. Nhà trường có thể xây dựng kế hoạch chi tiết theo từng giai đoạn phát triển của trẻ và gửi đến phụ huynh để cùng theo dõi. Chẳng hạn, trong học kỳ đầu, trẻ có thể được hướng dẫn cách tự phục vụ bản thân như mặc quần áo, xếp đồ chơi sau khi chơi, rửa tay đúng cách; sang học kỳ tiếp theo, trẻ được rèn luyện khả năng tự giải quyết vấn đề nhỏ như tự chọn đồ ăn, tự dọn bàn ăn, tự đi vệ sinh mà không cần nhờ sự giúp đỡ từ người lớn. Ngoài ra, giáo viên cần có sự trao đổi thường xuyên với cha mẹ thông qua sổ liên lạc điện tử, bảng thông báo của lớp hoặc gặp gỡ trực tiếp vào cuối tuần để cập nhật tiến trình phát triển của trẻ. Việc thống nhất giữa gia đình và nhà trường trong phương pháp giáo dục sẽ giúp trẻ có sự nhất quán trong cách rèn luyện, tránh tình trạng ở trường trẻ được khuyến khích tự lập nhưng về nhà lại bị phụ huynh làm thay mọi thứ. Bên cạnh sự phối hợp giữa cha mẹ trẻ và nhà trường, nghiên cứu có thể mở rộng phạm vi sang cộng đồng với sự tham gia của các tổ chức xã hội, khu phố, hoặc các nhóm phụ huynh có cùng quan tâm đến giáo dục trẻ mầm non. Việc xây dựng các mô hình “câu lạc bộ tự lập” dành cho trẻ 4-5 tuổi, nơi trẻ có thể thực hành kỹ năng tự phục vụ, tự ra quyết định và tự chịu trách nhiệm thông qua các hoạt động xã hội nhỏ như tự chọn đồ chơi, tự dọn dẹp không gian sinh hoạt, hay tự tổ chức một buổi vui chơi theo nhóm, sẽ là một hướng đi sáng tạo và có tính ứng dụng cao. Điều này giúp mở rộng phạm vi giáo dục tính tự lập ra ngoài môi trường gia đình và nhà trường, tạo điều kiện để trẻ thực hành trong bối cảnh thực tế đa dạng hơn.

2.4.3. Tổ chức các hoạt động trải nghiệm thực tế để tăng cường thực hành kỹ năng tự lập

Một cách hiệu quả để giáo dục tính tự lập cho trẻ là thông qua các hoạt động trải nghiệm thực tế. Các hoạt động trải nghiệm thực tế là cơ hội lý tưởng để trẻ học cách tự phục vụ và phát triển sự tự tin. Nhà trường có thể tổ chức các hoạt động như ngày hội gia đình, dã ngoại hoặc các dự án thủ công yêu cầu sự hỗ trợ của cha mẹ. Trong các hoạt động này, phụ huynh không chỉ đóng vai trò hỗ trợ mà còn hướng dẫn trẻ tự lập trong việc tự ăn uống, mặc quần áo, sắp xếp đồ dùng cá nhân. Qua đó, trẻ hình thành thói quen tự chủ, biết tự chịu trách nhiệm với hành động của mình. Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong các hoạt động này không chỉ giúp trẻ rèn luyện kỹ năng sống mà còn tạo môi trường giáo dục vui vẻ, thúc đẩy sự hợp tác và gắn kết giữa các thành viên.

Trường mầm non có thể tổ chức các buổi ngoại khóa, ngày hội kỹ năng sống, hoặc mô phỏng các tình huống sinh hoạt đời thường nhằm tạo cơ hội cho trẻ thực hành kỹ năng tự lập. Ví dụ, nhà trường có thể tổ chức “Ngày hội tự phục vụ” nơi trẻ được khuyến khích tự lấy đồ ăn, tự dọn bàn sau khi ăn, tự chăm sóc cá nhân như chải tóc, đi giày dép; hoặc tổ chức các buổi dã ngoại nhỏ tại công viên, khu vui chơi ngoài trời để trẻ học cách tự quản lý đồ dùng cá nhân, tuân thủ kỷ luật nhóm và tự giải quyết những khó khăn nhỏ. Đặc biệt, việc mời phụ huynh tham gia cùng con trong các hoạt động này sẽ giúp họ thấy rõ năng lực của trẻ và hiểu rằng việc để con tự làm không chỉ giúp trẻ trưởng thành hơn mà còn tạo cho con cảm giác tự tin và trách nhiệm. Thông qua các trải nghiệm này, cha mẹ có thể học hỏi từ giáo viên những phương pháp phù hợp để áp dụng tại nhà, từ đó nâng cao hiệu quả phối hợp giữa gia đình và nhà trường trong việc rèn luyện tính tự lập cho trẻ.

Bên cạnh đó, việc tích hợp yếu tố văn hóa địa phương vào phương pháp giáo dục tính tự lập cũng là một trong những điểm độc đáo mà đề tài có thể khai thác là việc lồng ghép các giá trị văn hóa vùng Đồng bằng sông Cửu Long vào phương pháp giáo dục tính tự lập cho trẻ. Trẻ em tại Cần Thơ và các tỉnh miền Tây Nam Bộ lớn lên trong một môi trường sông nước đặc trưng, nơi có những hoạt động kinh tế - xã hội gắn liền với chợ nổi, nghề làm vườn, nuôi trồng thủy sản. Cha mẹ và nhà trường có thể tận dụng những đặc trưng này để rèn luyện tính tự lập cho trẻ thông qua các hoạt động trải nghiệm như: tập cho trẻ tự chăm sóc cây trái trong vườn, giúp đỡ cha mẹ trong các công việc đơn giản tại nhà, hoặc tham gia vào các hoạt động chợ phiên tại trường để hiểu về quy luật trao đổi và giao tiếp xã hội. Điều này giúp trẻ phát triển tính tự lập một cách tự nhiên, gần gũi với văn hóa địa phương thay vì áp dụng những mô hình cứng nhắc từ các nghiên cứu nước ngoài.

2.4.4. Xây dựng môi trường giáo dục tại nhà phù hợp để khuyến khích tính tự lập của trẻ

Một trong những lý do khiến trẻ khó hình thành tính tự lập là do môi trường tại nhà chưa tạo

điều kiện cho trẻ rèn luyện. Nhiều gia đình có thói quen làm sẵn mọi thứ cho con, hoặc không sắp xếp không gian sinh hoạt hợp lý để trẻ có thể tự chủ trong các hoạt động hàng ngày. Do đó, cha mẹ cần thiết kế một môi trường giáo dục tại nhà phù hợp bằng cách tạo ra những góc hoạt động riêng cho trẻ, giúp trẻ dễ dàng tự lấy và cất đồ chơi, quần áo, giày dép mà không cần nhờ đến sự giúp đỡ của người lớn. Các đồ dùng trong gia đình như bàn ghế, tủ quần áo, kệ sách cũng nên được thiết kế ở độ cao phù hợp với tầm với của trẻ để khuyến khích trẻ tự làm. Ngoài ra, cha mẹ có thể áp dụng phương pháp khen thưởng và khuyến khích khi trẻ hoàn thành tốt một nhiệm vụ nào đó, chẳng hạn như trẻ tự mặc quần áo đúng cách, tự dọn giường sau khi ngủ dậy sẽ được tặng một sticker hoặc một lời khen động viên. Điều này sẽ giúp trẻ có động lực rèn luyện sự tự lập mỗi ngày. Quan trọng hơn, cha mẹ cần kiên nhẫn và không làm thay con ngay cả khi trẻ gặp khó khăn, thay vào đó hãy hướng dẫn trẻ cách tự giải quyết vấn đề bằng những gợi ý phù hợp. Khi môi trường giáo dục tại nhà được thiết lập đúng cách, trẻ sẽ có nhiều cơ hội rèn luyện tính tự lập hơn và sự phối hợp giữa gia đình với nhà trường sẽ trở nên hiệu quả hơn.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục tính tự lập cho trẻ cần sự phối hợp chặt chẽ giữa gia đình và nhà trường. Tăng cường sự nhận thức và hành động thực tiễn là yếu tố quan trọng giúp trẻ phát triển kỹ năng tự lập và hoà nhập xã hội tốt hơn. Việc phối hợp giữa cha mẹ trẻ và trường mầm non trong giáo dục tính tự lập cho trẻ 4-5 tuổi là yếu tố quan trọng giúp trẻ phát triển kỹ năng cần thiết để sẵn sàng bước vào các giai đoạn tiếp theo của cuộc sống. Bằng cách nâng cao nhận thức của phụ huynh, xây dựng chương trình phối hợp chặt chẽ, tổ chức các hoạt động trải nghiệm thực tế và tạo dựng môi trường giáo dục tại nhà phù hợp, chúng ta có thể giúp trẻ hình thành thói quen tự lập một cách tự nhiên và bền vững. Sự phối hợp hiệu quả giữa gia đình và nhà trường không chỉ giúp trẻ phát triển tốt hơn mà còn góp phần xây dựng một thế hệ tương lai có tinh thần trách nhiệm và khả năng tự chủ cao.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bandura, A. (1977), *Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral*.
 Bandura, A. (1997), *Self-efficacy: The exercise of control*, New York: Freeman
 Vũ Dũng, (2012), *Từ điển Thuật ngữ Tâm lý học*, NXB Từ điển Bách Khoa.
 Lê Thị Huyền, (2020), *Giáo dục tính tự lập cho trẻ mẫu giáo 3-4 tuổi thông qua chế độ sinh hoạt hàng ngày ở trường mầm non*, Luận án Tiến sĩ Giáo dục học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
 Nhà sách Fahasa, (2019), *Kinh nghiệm từ nước Nhật- Giúp con tự lập từ 0-6 tuổi*.